

ዓልል ህዝቦይ ዓባይቲ ልምዳታዊ ተታሒዘሙልካ አለው።

መልእክቲ "ጎይታ መብጸዓ" ኢሳያስ አፈወርቂ

ኤርትራ፡ ቅድሚያ ኤርትራ ተባሂላ አካል ማሕበረ ፖለቲካዊ አሃዱ ኮይና አፍልጦ ምርካባ፡ ንብምሉኡ ነዚ ሎሚ አብ ጂኦግራፊካዊ ካርታ ኤርትራ ተጠቓሊሉ ዘሎ መሬት ዝሓወሰ አይኹን ምበር፡ ገለ ክፋላሰ ብቱርካውያንን ግብጻውያንን ይግዛእ ነይሩዮ። ቱርካውያን ኮኑ ግብጻውያን አብ ዘዝጸንሕሉ ከባቢታትን ግዜን ነናቶም ባህሊ አተኣታትዮም፡ ክሳብ'ውን ተዋሊዶምዮም። ዛጊት ድማ ሓድግታቶም አብ ዘርኢ ደቂ-ሰባት አሎ። አብ ህንጻታት አሎ። አብ ባህልታትን ቋንቋታትን ኤርትራ ሓሓሊፉ አሎ። አብ ተረርቲ ዓቕቦት ማይ ጂጉሮ፡ አፈ-አልባ፡ ጎላጉል ጉራዕ አብ ከባቢ ዓላ ደቀም-ሓረ ባጽዕ፡ ጎቦታትን ስንጭሮታትን ሳሕል ንመረዳኢታ ዝኸውን ሓድግታት ብዙሕን በብዓይነቱን ህልዊዮ።

እቲ ናይ ጥንቲ መጻውዒ ምድሪ ባሕሪ ኤርትራ ታሪኽ ክኸውን ነዛ ናይ ሎሚ ኤርትራ ነዚ ዘላቶ ክትመስል ዝገበረ ክስተት ግን፡ አብ ምዝዛም 19 ክ/ዘመን ወይ ድሮ ምእታው 20 ክ/ዘ ናብ አፍሪቃ ዝተቐልቀለ ኤውሮጳዊ ሓይሊ ኢጣሊያዮ። መግዛእቲ ጣልያን ናብ ኤርትራ ክኣቱ እንከሎ በብዓይነቱ አጽዋር ኩናት፡ መራኹብ፡ ሸሾ አጋር ሰራዊት፡ ክድነቕ ክፍራሕ ዝገብሮ ሳይንስን ተክኖሎጂን ጥራሕ አይኮነን ሒዙ ተቐልቂሉ። እንታይ ደኣ ናይ ሰበኻ ብሉይን ሓዲስን ኪዳናት መጻሕፍቲ ወንጌል ሒዞዮ ደበኸ ዝበለ።

አቐዲሙ አብ ባይታ አብ ኢጣሊያ አብ ኤውሮጳ ተፈቲኑ ዝተረጋገጸ ብልጫታቱ ዘመስከረ ውጽኢት ሳይንስን ተክኖሎጂን ከምኡ'ውን ብመንጽር'ቲ ዘመን'ቲ ዝገፍ ዝበሃል መሳለጥያ ዝኸውን ባጀት ሓይሊ ሰብን ሒዞዮ አትዮ። አብ'ቲ ሓይሊ ሰብን ቀረባን ናይ እዋኑ መንእሰይ ኤርትራ ጸጋታት ኤርትራን'ውን ነታ ሓድሽ ግዛአቱ ኤርትራ አብ ምህንጽ ዝውዕል ቅሩብ ቀረብ ምህላው አብ ጸብጸብ አእትዮዮ ተበጊሱ። ህንጻት ዘማናዊት ኤርትራ ምበአር ቱርካውያን ኮኑ ግብጻውያን ብገለ ሸነኹ ተናኹፈሞ ዝኸዱ ብመሰረቱ ግን፡ ብኢጣልያውያን ኢንጂነራት፣ መሃንድሳት፣ ቴክኒሻናትን ብወደባትን ጽርግያታትን አቢሉዮ ጀሚሩ። ደረጃ ብደረጃ ድማ ናብ ዘመናዊ ሕርሻታትን ፋብሪካታትን ተሰጋጊሩ።

ካብዚ ንመሃሮ ነገር እንተሃለው፡ ህንጻት ሃገር ብዘይትግበር አዋጅ፡ ብዘተሃራርፍ መብጸዓ ዘይኮነ፡ አብ ጽጹይ መጽናዕቲ ዝተሰረተ ኡኹል ሓይሊ ሰብን መሳለጥያን ሒዝካ ዝግበር ምጃኑዮ። መግዛእቲ ጣልያን ንኤርትራ ደኣዩ ብሓይሉ ሒዝዋን የመሓድራ ነይሩ ምበር፡ ክሃንጸ እንከሎስ፡ ፈላግት አሳቲፉ ብመጽናዕቲዮ ሃንጽዋ። ክሳብ ሎሚ ዘገልግሉ ዘለው ወደባት፣ ጽርግያታት፣ ዘመናዊ ሕርሻታት፣ ፋብሪካታት፣ ካብ አስመራ ባጽዕ ተዘርጊሑ ዝነበረ ቴሌፍሪካ፣ ሕጂ አብ ዩኒኮር ተመዝጊቡ ዘሎ ህንጻታት ከተማ አስመራን ከአ ምስክርዮ።

ስለዚ ሃገር ክትሃንጽ መጀመርያ አእምሮ ደቂ-ሰባት ክህነጽ አለዎ። ስትራቴጂታት ፖሊሲታት ክንጸር አለዎ። ህዝብን ህዝባዊ ንቕሓትን ዝዋሕሱ ሃገራዊ ሰላም ክህሉ አለዎ። ነቲ ዝተመደበ ዓይነት ሃገራዊ ህንጻት ዘገልግል ሓይሊ ሰብ፡ ገንዘብን መሳለጥያን ክዋደድ አለዎ። ነዚ ከይሓዝካን ከየማላእካን ብተግባር አብ ውዑይ ረመጽ ረገጽካ ዓመት መጽአ ከምዚ ክንገብር ኢና፡ መደባትና አጻፊፍና አለና፡ ተግባራና፡ ተጸመሙና ማለት ግን ከም መጎት ግልቡጥ መጎትዮ። ከም ሓላፍነት፡ ፍጹም ሓላፍነት ዘይስመዎ ዓሻ ድፍረትዮ። ብተግባር ከአ መኻን መብጸዓዮ። ንከምዚ ዝበለ ዝበቅዕ መልሲ፡ "ካብ በሃሊኡስ ደጋሚኡ" ዝብልዮ። ጎይታ መብጸዓ ውልቀ መላኺ ኢሳያስ አፈወርቂ ዓመት መጽአ ነዚ መኻን ቃላትዚ ክደግም እንከሎ ግን አይተጋገየን። አብ ምሕረቱ ዝነበሩ ብተስፋ ዝጸበይዎ ዘገልግልዎ በሃመት ከም ዘለው ፈሊጡዮ ዝደጋግሞ ዘሎ። እቶም ተስፊኛታት ካብ ካልኣይ ግዜ ምትላል ከማህሩ ዘይምኻአሎም ካብ ኩሉ ዘገርምዮ። ካብ መንጎቲ በዚ

ዝተናወሐ ፖለቲካዊን ወተሃደራውን ቃልሲ ዝመጽኦ ተቃላባይ ህዝቢ ከምዚ ዝበለ ተስፋ ኣብ ዘይብሉ ብተስፋ ዝነብር፡ ንድሕነቱ ንዝቃለሱ ወገናት ዝጸልእ ንቃታሊኡ ዘኸብር ዘምልኽ ኣተሓሳስባ ድማ " ናይ ሞት ይጽናሕ ናይ ሓልፊት ይበኽ" ዘብልዮ።

መግዛእቲ ጣልያን ቅድሚ 100 ዓመት ንገዛእ ርእሱ ክብል ዘሃነጸም፡ መንገዲ ባቡራት፣ ጽርግያታት፣ ወደባት፣ ፋብሪካታት፣ ዘመናዊ ሕርሻታት፣ ኮታ ዝተፈጥረ ናይ ስራሕ ባህሊ ..ወዘተ ክሳብ ሎሚ ኣሳሊዮና። ሕጂ ግን ኩሉ ኣሪጉ ካብ ጠቕሚ ወጻኢ ኮይኑ። ካብ ሰንሰለታውያ ግዳማውያን ገዛእቲ ሓራ ካብ እንወጽእ፡ መሬት ኤርትራ ብኤርትራዊ ገዛኢ ካብ ዝመሓደር፡ ብቋንቋ ኤርትራ ድማ ካብ ዝነበባር እነሆ 28 ዓመት ኮይኑ። ኤርትራዊ ገዛኢ ካብቶም ግዳማውያን ገዛእቲ በሊጹ ብህንጻት ሃገር ኤርትራ ክግደስ ነይርዎ። ብውድቀታ ከኣ ሓላፍነት ተሰሚዖ ክቐንዞ ይግባእ ነይሩ። ብተግባር ግን ከምቲ ክኸውን ዝነበሮ ኣይኮነን። እቲ ክኸውን ዘይነበሮ ግን ኮይኑ ኣሎ።

እወ ሎሚ እቲ ዝነበረ ኩሉ የለን። ጽርግያታት ተፈሓሒሩ መዕቆሩ ራህያ ማይ ኮይኑ፡ ወደባት ናይ ደገ ነጋዶ ክሳብ ዝጽዮንዎ ኮይኑ ዓነውነው ኢሉ እነሆ። ፋብሪካታት ገለ ቀረብ ስኢኑ፣ ገለ መለዋወጢ ኣቐሑት ስኢኑ፣ ገለ ሓይሊ ሰብ ስኢኑ፣ ገለ ሓይሊ ኤሌትሪክ ስኢኑ መሪቱ ነበረ ይኸውን ኣሎ። ኣፍራይነቱ መኸኑ ታሪኻዊ ቅርሲ ይኸውን ኣሎ። ልዕሊ ኩሉ ድማ ጎይታ መብጻዓ ብዘተኣታተዎ ዝንቡዕ ተጸባዩ ኣተሓሳስባ ባህሊ ስራሕ ኤርትራውያን ብዘሕዝን መልክዕ ይኸርሸር የንቆልቁል ኣሎ።

ኣብ ግዜ መግዛእቲ ጣልያን ዝተኣታተወ ትካላት ልምዓትን ባህሊ ስራሕን፡ ኢዶም ኣይስኣኑ እንግሊዘውያን ኢትዮጵያውያን ሕጂ ከኣ ህግደፋውያን ብሓሳብን ብተግባርን ካብ መሬትን ኣእምሮን ኤርትራውያን ይሃድም ኣሎ። ሃገር ዝነበረ ሰባ፡ እንስሳኣ፡ ኣግራባ ክጠፍእ፡ ባሕራ ጠቕሚ ኣልቦ ክመክን ብመደብ ዝሰርሕ ዘሎ ጎይታ መብጻዓ፡ ትንፋስ ስማዊ ውድብ ህግደፍ ኣምስሉ ኢሳያስ ኣፈወርቂ ሓራ ከውጻእም ዝጸበዩ በሃማት ከይወድቑ ኣብ ክንዲ ዝኸናኸንዎ፡ ምስ ገዛእ ነብሶም ተግሪቑም ምስቲ ኣቐዲሙ ዝነቐሐ ንመሰረታዊ ፖለቲካዊ ለውጢ ዝቃለስ ዘሎ ወገናዎ ተጸንቢሮም ክዋስኡ ኣለዎም። ተስፋ ኣብዘይብሉ ካብ ምትስፋው ክወጽኡ ኣለዎም።

እዚ ውልቀ መላኽኪ ካብዚ 28 ዓመት ዝወሰደ ፋሽሽታዊ ምሕደራኡ ዝተኣረመ ክመስል ንህዝቢ ኤርትራ ብምኽንያት 24 ግንቦት ዕለተ ነጻነት "ንሰኻ ጸዋር ተባዕ ተበግስ ከይተበሃልካ ትብገስ፡ ንውዲት ናይ ደገ ጸላእትን ተጸባእትን ኣቐዲምካ ትርዳእ ትምክት ህዝቢ ኤርትራ እንተዘይትኸውን እዚ ኣብ ዝሓለፈ ልዕሊ ርብዓ ዘመን ነዛ ሃገር፡ ህዝብን መንግስትን ዘጋጠመ ዝተዋደደ ሽርሕታት መን ምኸኣሎ? ሳላ ከምኡ ዝገበርካ ድማ እነሆ ሎሚ ኣብ ትስፋው ኩነታት ትርከብ ኣለኻ። መንግስቲ ድማ ዓበይቲ ናይ ሃገራዊ ልምዓት መደባት ሓዙ ተበጊሱ ኣሎ። ስለዚ ሕጂ'ውን ተጸመም። ሕጂ'ውን ኣብ ጎኒ መንግስትኻ ብጽንዓት ጠጠው በል ክብል ጸዋራን መብጻዓ ኣትዩን። ፍጹም ፈራሕ ጨካን መላኽኺን ዘይስልቑ ጎይታ መብጻዓን ከምኡ እንተበለ ከገርምን ከቐጥዕን ዘለዎ ኣይመስለንን። ክሳብ ሎሚ ዘታተይዎ ንበረልና ንበር ዝበልዎ ንሕና ንሱ ኢሎም ዝጨርሑ፡ ናይ ፖለቲካ በሃመት ካብ ድቃሶም ክበራበሩ፡ ሰብ ኮይኖም ከም ሰብ ክሓስቡ፡ እንተዘይክኢሎም ግን ውጽኢቲ ካብዚ ዘሎ ዝኸፍኦ ናይ ኣጥፊእካ ምጥፋእ ፖለቲካዊ ክስዕብ ዝብል ገምጋምን ዝግኣትን ኣለኒ። ስለምንታይ'ሲ ሰብ ልዑል ናይ ምሕሰብ ተኸእሎ ዝተግደለ ፍጡር ምበር፡ ሳዕሪ ብላዕ እንስሳ ኣይኮነን። ዘይንቀሳቐስ ቀዋሚ ሓውልቲ'ውን ኣይኮነን።

ህይዋን ኣርዓዶም፡ 11 ሰኔ 2019

ብሓልዮት ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ ዝፍኖ፡ ድምጺ ሰላምን ደሞክራሲን ኤርትራ፡ 12-06-2019